

Gospodar in gospođinja

LETO 1935

30. JANUARJA

STEV. 5

Sorta in prednost

V zadnji številki smo opozorili bravce »Gospodarja« na pridelovanje vrtnih semen. Ugotovili smo **potrebo in možnost** te za nas nove kmetijske ali vrtnarske panoge. Kdor bi se je lotil s pravim umevanjem in neogibno potrebno solidnostjo ter bi mu ne manjkalo vstrajnosti, bi bila gotovo tudi **rentabilna** — bi se izplačala najbrže izdatno bolje nego marsikatero drugo bolj naporno delo.

Kakor pa je stvar na videz lahko in preprosta, je vendarle treba marsikaj vedeti, če naj ima naše delo pravi uspeh. Opozoriti hočemo danes na **važno zadevo**, za katero se je treba že vnaprej posebno pobrigati, kajti brezbržnost v tej zadevi izključuje vsak uspeh. Prva in čez vse važna zahteva v pridelovanju kakršnikoli semen je ta, da pridelujemo le **takih sort seme**, ki imajo v semenski trgovini **vpeljana, priznana in stanovitno ime**. Najpreprostejšemu kmetovalcu, ki nima nobene strokovne, šolske izobrazbe, je znano, da imamo več vrst pšenice, rži, ječmena, krompirja itd., in da ima vsaka vrsta svoje posebno **ime**. Prav tako mora pridelovalec vrtnih semen vedeti, da imamo jako mnogo sort solate, zelja, korenja, čebule itd. Če hoče, da bo njegov pridelek kaj vreden, se mora odločiti pri vsakem zelenjadnem plemenu za **določene sorte s pravimi imeni**. Od setve do spravljavanja mora skrbno paziti, da se mu sorte ne zmešajo, ali da se mu prava imena ne zgrube. Ko bi imel n. pr. še toliko in še tako lepega solatnega semena, pa brez imena, bi tako seme ne imelo nikake vrednosti kot seme. Prodati bi ga mogel le za ptičjo krmo po slepi ceni. Čisto drugačen račun pa bi bil, ko bi imeli zanesljivo seme n. pr. od ljubljanske ledenke ali od kake druge priznane **solatne sorte**. Kdorkoli bi se torej hotel lotiti pridelovanja vrtnih semen za **prodajo** in bi si hotel pridobiti trajen

ugled in zaupanje pri semenskih trgovcih, naj nikari ne posnema preprostih mamič, ki sicer brez slabega namena, ampak zgolj iz nevednosti pobirajo seme od poljubnih sort in poljubnega izvora, ne glede na sorto in na drugo važne okolnosti. Na ta način nabere mešanico semena solat, zelja in od vsakovrstnih drugih zelenjadnih plemen — toda brez kakega imena sorte. Kdor tako seme seje, nima najmanjše gotovosti, kaj bo pridelal.

Za začetnika, ki bi hotel pridelovati n. pr. **solatno seme**, bi bil pravilen postopek takle: Najprej bi si preskrbel zanesljivo seme od kake dobre, znane, v trgovini vpeljane, priljubljene solatne sorte. To bi spomladi o pravem času samo zase posejal, presadil na dobro pripravljeno zemljo, za solato primerne zemljišče, kjer bi potem rastline skrbno gojil in ko bi naredile glave, pustil za seme samo najlepše in najbolj popolnoma razvite, vse druge, ki imajo kakršnokoli napako, porabil v kuhinji. Seme iz tako vzgojenih rastlin bi bilo **pristno** — to se pravi, v resnici tiste sorte, kakor ga označuje njegovo **ime**.

Tako kakor s solato, bi bilo treba ravnati z vsako drugo vrtno rastlino, od katere hočemo pridelati seme s pravim imenom. Ta postopek sam na sebi ni težak, treba samo nekoliko pazljivosti in dobre volje. Bolj težko je dobiti o roke dobro, pristno **prvovrstno seme**, od katerega hočemo začeti pridelovati seme za na veliko. Kdor bi se odločil n. pr. za pridelovanje ljubljanske ledenke solate (ajsarce), katere seme je zelo drago, bi moral pač gledati, da bi dobil pravo seme od zanesljivega vrtnarja. Za začetek ga zadostuje 10 dkg, ki imajo v sebi okoli 10.000 zrn; iz tega je sadik za veliko njivo. Le kdor bo tako ravnal, bo lahko jamčil za **pristnost**, to je tisto najvažnejše svojstvo

vsakega dobrega semena, za katero je treba napeti vse sile. Ni je večje sleparije, nego ta, ako se kako seme ali kaka rastlina, kateri se na zunaj ne pozna sorta, vedoma prodaja za drugačno sorto kakor je v resnici. Tako ravnanje je kaznivo kakor vsaka druga sleparija. Zato pa je pridelovanje semen in trgovina s tem blagom stvar vesti in poštenja. Le skrajno vesten in skozi in skozi od poštenja prežet člo-

vek bo dober semenogojec, ki bo brez dvoma dosegel ugodne uspehe in se prej ali slej uveljavil v semenski trgovini. Za zgled naj nam bodo semenogojci v državah, ki so se vzpele tako visoko, da že več nego pol stoletja zakladajo skoro ves svet s prvovrstnim semenjem vseh vrtnih rastlin. Gotovo je, da so si ta svetovni sloves pridobili le z absolutno vestnostjo in poštenostjo.

(Dalje prih.) H.

Odkod velike razlike v lastnostih prešičev iste pasme?

Pri reji prešičev lahko opazujemo, da ne izrabijo vsi prešiči enako krme ter ne rastejo in se ne razvijajo enako dobro pri eni in isti krmí. Tudi niso vsi prešiči enako ješči, eni so bolj drugi manj izbirčni. Tudi pitajo se lahko enako stari in enako razviti prešiči dokaj različno pri enakovrstni krmí. Plemenske svinje niso enako rodovitne; ena ima samo šest, druga ima dvanajst mladičev. Včasih je število pujskov dovolj obilo, toda ni med njimi prave izenačenosti. Pojavijo se med njimi že velike razlike v teži, dokler sesajo. Pozneje pa postane lahko razlika še večja kljub enako dobremu krmíjenju. Med doječimi svinjami so takšne, ki imajo ves čas sesanja pujskov (8 tednov) za te obilo mleka, druge pa imajo pri vsem dobrem krmíjenju vedno premalo mleka. Ena svinja je za svoje mladiče zelo skrbna, druga pa nemarna. Vse take in druge razlike lahko opazujemo dan za dnevom v naši prešičjereji. Tudi poznamo take razlike in vemo za nje, ne mislimo pa vedno na to, zakaj so takšne razlike v lastnostih prešičev in odhod izvirajo v lastnostih se vselej dovolj, da so vse lastnosti, dobre in slabe, tudi podedljive. Tudi pri plemenski odbiri živali in pri njih plemenitvi le premalo ali mnogokrat sploh nič ne vpoštevamo, da sta za podedovanje vseh lastnosti enako merodajna plemenski merjasec in plemenska svinja, ker oba prenašata svoje dobre in slabe lastnosti približno v snaki meri na svoje mladiče.

Ker so malodane skoraj vse lastnosti podedljive, ki pridejo za nas pri reji prešičev v poštev, ne smemo tega ni-

kakor prezreti in omalovaževati pri odbiri plemenskih živali. Podeduje se vse, kar vidimo na zunanem živalskem telesu samem, pa naj se to podedovanje nanaša na obliko glave, dolgost vratu, dolgost in širokost hrbtna, vzbočenost reber, visokost nog, mišičavost nog, od česar je odvisna velikost in izolikanost gnjati, dalje na število seskov pri svinji in mnoge druge lastnosti. Podedljiva je sposobnost prešičev, da izrabijo redilne snovi v krmí boljše ali slabše. So živali, ki potrebujejo za prirast več kilograma mesa, manj krme kakor pa druge. Zato kaže, da živali tudi v tej smeri odbiramo, ker z ozirom na donosnost nam ne sme biti vse eno, če ena žival porabi več redilnih snovi kakor druga za enak prirastek na mesu in na živi teži sploh. Podedljiva je tudi zgodnja zrelost (raslost) in z njo združena sposobnost živali, da zmorejo že prav mlade pretvoriti velike količine krme v meso. Živali brez te lastnosti sploh ne morejo použiti toliko krme, da bi bolj hitro rastle in če že rastejo, niso pa sposobne, da bi krmo spremenile tudi v meso. V osnovi je podedljiva tudi rodovitnost prav tako kakor vsaka druga lastnost po merjasecu ali po svinji. Tudi sposobnost svinj, da lahko pretvarjajo krmo bolj v meso in tolščo ali bolj v mleko, ko imajo mladiče, je podedljiva. Zato pa le premenokrat opazujemo, da ima doječa svinja kljub dobremu krmíjenju le malo in premalo mleka, se pa pri tem pita ali debeli. Lastnosti dobre svinje so, da skoti dovolj kolikor mogoče izenačenih mladičev, da skrbi za svoje mladiče, da ima obilo mleka in traja njena mlečnost

tako dolgo, da svoje pujske dobro od-
doji in preredi, dalje da je mirna, pre-
vidna in ne pomečka svojih mladičev,
da pusti mladiče rada sesati, da ni po-
padljiva, hudobna itd. Vse take in mno-
druge važne lastnosti, ki jih naj ima
plemenska svinja so podedljive. Po-
deduje se tudi zdravje in odpornost
živali napram boleznim in vremenskim
vplivom. Za podedovanje in prenašanje
lastnosti sta važna merjasec in svinja.
Zato pa moramo merjaseca za pleme
prav tako skrbno odbirati kakor svi-
njo za pleme, ker je od obeh enako od-
visno, kakšen bo zarod. Ako sta oba le
slabih lastnosti, ne moremo pričako-
vati, da bodo mladiči boljših lastnosti.
Ako je le eden od obeh dobrih lastnosti,
potem tudi mladiči ne bodo povsem
dobrih lastnosti. Če pa sta oba dobrih
lastnosti, potem lahko zanesljivo raču-
namo, da bodo prešle dobre lastnosti
tudi na mladiče. Lastnosti pa se po-
dedujejo toliko zanesljivejše, čim bolj so
utrjene v živalih. Zato pa je zelo važno,
da vpoštevamo pri odbiru živali tudi
njih pokolenje. Vsaka plemenska žival
mora že sama izvirati od dobrih star-

šev in prednikov, od katerih so nam
že znane njih odlične lastnosti. Prav
v prešičjereji se da to še precej lahko
dognati, ker postanejo živali razmero-
ma kmalu sposobne za plemenitev in
imamo navadno, vsaj pri pravih pre-
šičjerejih, največkrat pred seboj še
obe stari živali in pa od teh tudi že
mlade plemenske živali z njih zarodom.

Kdor se peča s plemensko rejo pre-
šičev, naj tedaj uporablja za pleme
vedno le odbrane živali ene in iste pa-
sme. Pri tem naj deluje v tej smeri,
da bo stalno izključeval živali s sla-
bimi in nezadovoljivimi lastnostmi iz
plemenske reje ter skušal priti s smo-
treno plemensko odbiro do živali s čim
boljšimi zanesljivo podedljivimi last-
nostmi. Morajo pa vršiti takšno ple-
mensko odbiro vsi prešičjereji v vseh
okoliših ene in iste prešičje pasme, pa
bodo kmalu zginile prevelike razlike v
lastnostih prešičev in se bodo dobre
lastnosti bolj utrdile, poenotile in po-
splošile. Podobno kakor v govedoreji
bi v to najprej pripomogle tudi v pre-
šičjereji rejske zadruga in njih pove-
zanost v zvezo rejskih zadrug. — P.

Zložba zemljišč ali komasacija

Kmečki gospodar mora vedno stre-
meti za tem, da čim ceneje proizvaja
in dobi čim več in čim boljših pridel-
kov, kajti le s prvovrstnim blagom mu
je mogoče doseči dobičkanost svoje
zemlje. Žal pa to ne gre tam, kjer so
kmetijska posestva preveč razkosana
in razčlenjena. In ravno v Sloveniji je
mnoho kmetij, ki so sestavljene iz ve-
likega števila malih njiv in travnikov,
raztrsenih po vsej občini. Tako ima
marsikatero posestvo, ki obsega komaj
kakah 10 hektarjev, do 40 ali 50 parcel,
vsaka od njih obdana od sosedovih.
Mnogokrat komaj ve gospodar za vsa
svoja zemljišča; naravno da jih je
težko pravilno obdelovati. Ta razko-
sanost je nastala iz načina delitve pri
dedščinah, pri katerih je moral vsak
dedič dobiti kos vsake njive in trav-
nika od kmetije. Posledice take delitve
opazimo pri malih njivah in travnikih,
ki merijo komaj par sto četvornih me-
trov in so kroginkrog obdane z neob-
delano mejo ali razori, ki pomenijo iz-
gubo rodovintne zemlje.

Ogromna je škoda, ki jo povzroča
taka razkosanost našemu kmetijstvu.
To je dobro znano vsakemu posestniku.
Ne samo izguba rodovintne zemlje, am-
pa tudi nemožnost pravilno obdelovati
take male kose, domaša kmetu škodo.
naravnost izključena je uporaba stro-
jev za njih obdelovanje in tako je last-
nik primoran uporabljati drago in
težko ročno delo, kar se posebno občuti
pri košnji in žetvi. Da se ta dela pravo-
časno izvedejo, je treba pritegniti vse
domače, tudi ženske moči, ki pa mnogo-
krat zlasti v zdravstvenem pogledu
mного trpe.

Nadalje izgubljaajo delavci, ko pre-
hajajo iz ene njive na drugo mnogo
dragocenega časa. Tako je dokazano,
da če orač orje en oral zemljišča v
skupnem kosu, ga bo zoral v enem dne-
vu. Če pa isto površino orje na treh
nekoliko oddaljenih njivah, bo za to
delo potreboval en dan in pol. Že ta
zglede sam priča o veliki izgubi na času
pri plojskem delu. Koliko zemlje pa
ostane neobdelane pri malih njivah za-

radi meja, koliko plevela se tam razpase, ki pride na njive, in kako težko je obdelovati ozka zemljišča, to je jasno vsakemu pametnemu kmetškemu gospodarju. Nič manjše niso ovire, če se mora lastnik kakega zemljišča predrediti samovolji sosedu, ki dopušča samo v gotovi letni dobi prehod, ali prevoz gnoja in pridelkov čez njegov svet. Zato večkrat ne more njive obdelati tako kakor bi bilo pravilno in potrebno.

Največjo škodo pa povzročajo obmejni spori. Milijone dinarjev izdajo letno naši kmetje sodniji in advokatom za obmejne pravde. Pri teh gre navadno za zemljišča manjše vrednosti, ki daleč zaostaja za tožbenimi stroški. Iz teh tožb narasli spori povzročajo razprtije med sosedi, sovraštvo, jezo, prepire med družinami itd. Take pravde so ngonobile že marsikatero trdno kmetijo. Zato je priporočljivo, da skušajo kmetje kolikor mogoče zmanjšati vzroke za take pravde in omejiti meje svojih zemljišč.

To dosežemo z zlozbo zemljišč ali s komasacijo. Zlozba zemljišč obstoji v tem, da razkosana zemljišča združimo tako, da nastane iz več malih parcel ena velika z isto površino. Ali praktično povedano: posestnik, ki je pred zlozbo imel 20, 30 njim na različnih krajih zlozbenega sveta, bo po njej dobil samo 2 ali 3 velike njive z isto površino in v enaki kakovosti zemlje. Če je zlozbeno zemljišče glede kakovosti zemlje različno, tedaj bodo njemu dodeljene njive na raznih krajih, toda vedno oziraje se na to, kjer so ležale prejšnje njegove parcele. Vsak posestnik mora dobiti taka zemljišča, da lahko na njih prideluje vse tiste pridelke, ki jih je dobival prej na svojih številnejših manjših njivah. Zložena zemljišča morajo imeti isto vrednost kakor zemljišča pred zlozbo in srednjo oddaljenost od doma. Navadno dobi vsak posestnik čim največ svojih prejšnjih njiv. Pri tej priliki se po potrebi uredijo nanovo dovozna pota in jarki. Lahko se tudi izvedejo melioracijska dela kakor osuševanje ali postavijo namakalne naprave.

Kakšne prednosti nudi zložba zemljišča? Teh prednosti je mnogo. Tako se daje velike njive in travniki lažje obdelovati ne samo z uprego, ampak tudi s stroji. Dohod do njih je naravnost z dovozne poti ali s ceste in od-

pade vsaka odvisnost od sosedu. Meje so jasno začrtane in s tem zginajo vsi obmejni spori. Na takih obsežnih zemljiščih se da gojiti tudi sadjarstvo, ne da bi oviralo sosedov svet. Pridobi se veliko zemlje, ker ni treba toliko meja, ne mejnih razorov, ne toliko poljskih potov in ne nepotrebnih jarkov. Z uporabo strojev pri obdelovanju se delo znatno peeni, obenem pa tudi izboljša, kar omogoča pridelovanje večjih množin in boljše kakovosti.

Kako izpeljemo zložbo zemljišč? Komasaacija zemljišč je zakonito urejena in jo izvedejo oblasti same brez posebnih izdatkov od strani upravičencev posestnikov. Za ta korak se mora odločiti najmanj ena tretjina lastnikov, ki pa morajo plačevati vsaj polovico vsega zemljiškega davka od sveta, ki za zložbo prihaja upoštev; ali polovica lastnikov brez ozira na velikost posestva ali davka. Glede njih izdatkov plačajo upravičenci le zemljemerske stroške, ki so razmeroma majhni. Vse druge nosi država oziroma banovina. Zložbe se vedno izvršujejo po zaslišanju in po željah upravičencev, kolikor jih je pač mogoče upoštevati.

Prošnje za zložbo zemljišč je nasloviti na urad za agrarne operacije, lahko pa tudi na srezka načelstva. Prošnje in druge vloge, zapisniki, listine in izjave so koleka proste. Brezplačno se uredi tudi zemljiška knjiga ali kataster. Iz tega lahko vsak razvidi, da gre v tem pogledu oblast zelo na roko vsem tistim, ki želijo zložiti svoja zemljišča, zlasti glede stroškov.

V Sloveniji je bilo po vojni izvedenih nekoliko takih komasacij, večjih in manjših, in povsod so vsi upravičenci s tako ureditvijo zelo zadovoljni; tudi tisti, ki so prej godrnjali in se temu protivili.

Navedeni razlogi dovolj jasno pričajo o velikem gospodarskem pomenu, ki ga ima taka komasaacija. Zal pa, da jo naši kmeje še premalo cenijo, ker ne poznajo še njenih koristi. Zeleti bi bilo, da se v večji meri okoristijo ugodnosti tega zakona in si zlasti v današnjih časih razvrednotenja zemljišč uredijo svoja posestva. S tem si bodo rodovitno površino svoje zemlje znatno povečali in si olajšali njeno obdelovanje, prihranili si veliko obdelovalnih stroškov in časa, istočasno pa tudi odstranili mnogo obmejnih sporov. L.

V KRALJESTVU GOSPODINJE

Na kaj pazimo pri čiščenju madežev

Aako ne poznamo blaga, iz katerega je obleka, glede njegove občutljivosti, se nam kaj lahko zgodi, da obleko s čiščenjem bolj pokvarimo kakor pa popravimo. Zato je zelo neprevidno, če se lotimo madeža na obleki, ne da bi preje preiskusili blago. Ako nočemo napraviti škode večje kakor je že, preizkusimo vedno najprvo blago glede občutljivosti napram vodi in raznim čistilnim sredstvom. Za tak poizkus vzamemo krpico istega blaga in le če nimamo nobene, (kar se zgodi pri kupljenih oblekah), moramo napraviti to na kakem, na zunaj nevidnem delu obleke (na notranji strani ovratnika, na robu znotraj itd.). Šele potem, ko smo se prepričali, da to ali ono čistilno sredstvo, ki ga mislimo uporabiti, blagu ali njega barvi ne škoduje, lahko začnemo z odstranjevanjem madeža oziroma madežev. Preden se lotimo snaženja s kakim ostrejšim sredstvom, poizkusimo vedno, odstraniti madež z mlačno vodo in dobrim milom, ali pa z milnim alkoholom (se dobi v drogeriji) s pomočjo katerega marsikak madež kmalu izgine ali pa se vsaj v toliko razkroji, da ga je potem pozneje mnogo lažje odstraniti. Če to ne pomaga, začnimo z ostrejšimi sredstvi, a zelo previdno. Ne odnehajmo, če se učinek ne pokaže takoj, ampak ponovimo isti način večkrat, ker se pojavi uspeh mnogokrat šele čez nekaj časa. Blaga nikoli ne drgnimo! Kemična sredstva, kakor salmijak, kisa, citronov sok, glicerin in druga, nanašamo na blago najbolje z leseno ali stekleno palčico, z gobico, vato ali s krtačico. Po končanem čiščenju je treba te snovi izprati s čisto, mehko vodo; vlago pa tudi dobro pobere prah mavca.

Pri uporabi nekaterih čistilnih sredstev (n. pr. pri snaženju z bencinom) se radi napravijo na blagu robovi, ki točno označujejo, kje je bil madež. Temu pa se je treba ogniti, zato v takem primeru položimo pod umazano mesto, kjer snažimo, in še na široko okrog, eno izmed vpijajočih snovi, ki so: fina gli-

na (bolus, kaolin), kreda v prahu žgana magnezija, in to za droben prst na debelo. Tekočina, s katero snažimo, se potem ne razleze po blagu, ker ga takoj upije magnezija ali glina. Ko tekočina izhlapi, odstranimo vpijajočo snov.

Zelo dobro je tudi, ako natresemo na madež najprvo omenjeno snov, ki upija, jo namočimo s snažilno tekočino in kašo, ki nastane, pritisnemo na madež. Ko se kaša posuši, izkrtačimo. To večkrat ponovimo!

Pri pisanem, vzorčastem blagu dostikrat preprečimo razlivanje barv, če raztopimo v vodi ali milnici kuhinjsko sol. Svila in volna je občutljiva za sodo, pepeliko in sodova mila, pa tudi za izpremembo toplote. Barvo svilenih tkanin preizkusimo takole: Samo vogalček rute ali šala pomočimo v pralno raztopino ter ga iztisnemo na bel papir. Tekočina, ki odteka, mora biti čista in ne sme pobarvati papirja. Ako ostane papir čist, lahko brez skrbi operemo tkanino, ki smo jo tako preizkusili.

S. H.

Papirji

Seveda menimo s tem razne listine (dokumente), ki jih ponavadi hrani oče kot poglavar družine. Ti naj bi bili vedno lepo urejeni v predalu, ali omari ter kar najbolj mogoče zavarovani pred ognjem. Najbolj varni so v železni skrinjici. Kje imate takšne listine shranjene, naj ve še kateri drugi od domačih, saj so važne za vso družino. Če bi n. pr. začelo v hiši goreti, ali pa bi se primerila kakšna druga nesreča, ko gospodarja ni doma, se za dokumente lahko pobriga ta, ki ve kje so.

Mislimo, da ni moža, ki bi ne zaupal svoji ženi pomena teh listin — saj je vendar gospodinja. Ker pa so dokumenti važni za vso družino — včasih zavisi od njih procvit, ali pa poguba vse družine — potem vsekakor ni odveč, če tudi odraslim otrokom razložite, kako in zakaj so važni.

Vsakdo pa ima gotovo tudi nekakšne papirje, za katere — bognedaj — da bi vedel kdo drugi. A nihče ne bo živel večno. Prišel bo dan, ki bo brez vpra-

šanja terjal tudi te listine iz njegovih rok, nakar jih bodo pregledali drugi ter po svoje »uredili«.

Zato pa je najbolje, da takšne »skrivnosti« unčite, dokler je še čas. S tem bode te preprečili morebitni prepir med domačimi, celo tožarenje med sorodniki, ali sosedi. — Pri tem seveda ne mislimo na bogve kakšne skrivnosti, marveč na vsakdanjosti, katerih marsikateri noče obesiti na veliki zvon. Skušnja pa nas uči, da so pri takšnih stvareh ljudje najmanj obzirni.

Zato je najbolje, da jih od časa do časa pregledate. Čimbolj se bode te stari, toliko več bode te nepotrebnih papirjev sežgali, ker so kakor plevel na njivi. Vam, pa tudi vaši družini bo le v korist, če bodo vaše listine našli v najlepšem redu.

B. D.

KUHINJA

Jabolčna kaša — pečena. Da je kaša dobra se mora prav dobro oprati. Najboljše je, da se opere v tolikih vročih vodah in nazadnje oplakne z mrzlo, da je kaša očiščena in pralna voda čista. Oprano kašo stresem v pripravljeno posodo in jo zalijem z vrelim mlekom. Za en četrť litra kaše rabim tri četrť litra mleka. V kašo denem za oreh surovega masla, primerno soli in žlicoo sladkorja. Za četrte ure jo denem v pečico. Po tem času jo vzamem iz nje in vtika mvanjo olupljenja, na kosce prezana kislá jabolka, tako da je kočček ob koččku. Z jabolki obloženo kašo denem še za kakih 20—25 minut v pečico. Pečeno premešam, naložim ni krožnik v kupček, potresem s sladkorjem in cimetom ter dam na mizo kot močnato jed. Namesto kaše mi služi tudi riž ali zдроб. Razložek je le v tem, da je riž trši, zдроб pa bolj mehke. Vsled tega rabi riž daljšo peko, zдроб krajšo.

Zabeljeni žlikrofi. Za te napravim najpreje bolj mehko testo iz 15 dkg moke, enega jajca in iz treh do štirih žlic vode. Ko testo nekaj časa počiva, ga povaljam kakor za rezance. Za nadev skuhan riž; kuham ga le četrť ure. Potem mu primešam dve pesti drobno sesekljanega kakršnegakoli kuhanega mesa, eno jajce, ščep popra, malo soli, zelena petršilja in pest drobtin. Ta nadev pokladam za prst vsaksebi na testo v obliki za oreh debelih kupčkoo.

Kupčke pogrnem s testom, pritisnem v vmesno stran in robove ter z zobčastim kolescem na okroglo zrežem. V obilni vreli in osoljeni vodi kuham žlikrofe 12—15 minut. Kuhane poberem iz vode, naložim na krožnik, potresem z drobtinami in zabelim s surovim maslom ali mastjo.

Sladke preste. En dkg kvasa namočim v par žlicah mleka. Testo napravim iz četrť kg moke, enega rumenjaka, primerno soli, osminke toplega mleka in 3 dkg surovega ali ravno toliko kuhanega masla. Na deski testo dobro pregnetem, nato razrežem v za debel oreh velike hlebčke. Te hlebčke z dlanjo in prsti povaljem v kačico in oblikujem preste tako, da konec strnem, enkrat zavijem in pritisnem na sredo. Tako oblikovana prestica naj ima obliko osmice. Prestice položim na pomazano pekačo, pokrijem s prtičem in denem na topel prostor, da vziadejo. Preden jih dam v pečico, jih pomažem z raztepenim jajcem. Pečene prestice potresem s sladkorjem. Da se sladkor trdo prime prestic, jih namažem z raztepenim beljakom in posujem s sladkorjem.

g Žitni trg. Položaj v žitni kupčiji postaja vedno bolj trden in cene rastejo. Vzrok tiči deloma v slabem vremenu, ker je dovoz slab, največ pa v povpraševanju v inozemstvu, ki stalno narašča. Zlasti izrazit je dvig cen v krmilih, ki jih je zmanjkalo. Madjarska je imela lani v teh zelo slabo letino, zato se je zlasti Nemčija obrnila na nas in jih zadnje dni pokupila okrog 400 vagonov. Dobila jih je še lahko, ker jih je plačala za 10 Din dražje kot običajno. V vojvodini so otrobi debeli po 100—105 Din, drobni po 85—90 Din. Toda pondb je le malo več. — Tudi za pšenico so se izgledi izboljšali. Zlasti si obetamo od Avstrije, da bomo tja izvozili deloma sedaj, deloma spomladi, ko se plovba odpre, ves dogovorjeni kontingent od 5000 vagonov. Češkoslovaška jemlje sedaj od nas več pšenice, zato so cene narasle na 132 do 135 Din za 100 kg. Toda pondb je le malo. — Tudi moka raste v ceni in se prilagodí pšenici; stane ničla 210—230 Din. Vendar mlini ne morejo več zadovoljiti povpraševanju, ker se sami vsled malih pondb pšenice ne morejo kriti z zrnjem.

GOSPODARSKE VESTI

DENAR

g Vrednostni papirji. Z uvedbo nove finančne politike po sedanjem finančnem ministru so se znatno dvignili tudi državni papirji, kar je znak zaupanja do novih smernic vlade. Tako so zadnje tedne te vrednosti narasle in dosegle višino, katere že več let nismo beležili. Tako je vojna škoda prekoračila že tečaj 400, ki je bil zadnjič zabeležen junija meseca 1931. Najvišji tečaj vojne škode je bil dosežen jeseni leta 1930 s 460. Od tedaj pa je stalno padal. Tudi druge državne vrednote so narasle, tako n. pr. 7% državno posojilo, ki je doseglo sedaj tečaj 74—76, pa tudi že 77. Slično so porasle begluške obveznice na 68—69, 8% Blerovo posojilo na 75 do 77, 7% Blerovo posojilo na 64—66, posojilo Drž. hipotekarne banke na 71—73. — Ta dvig je povzročil znaten promet na naših borzah, kakor ga že dolgo ni bilo beležiti. — Tudi na inozemskih borzah so se naši državni papirji okrepili. Tako je 7% Blerovo posojilo na njujorški borzi od novembra 1934 poskočilo od 27 na 34 koncem januarja. Enako tudi 8% Blerovo posojilo. Na pariški borzi je 4% predvojno srbsko posojilo poraslo od 150 začetkom t. l. na 195 koncem januarja. Iz vsega tega je razvidno, da je tudi inozemstvo dobilo zaupanje v novo našo gospodarsko politiko.

ŽIVINA

g Mariborski živinski sejem 22. jan. Vzlic neugodnemu vremenu je bil ta sejem precej obiskan tako od prodajalcev kakor od kupcev. Prigon je znašal 16 konj, 11 bikov, 80 volov, 278 krav in 18 telet, skupaj 404 glave. Od teh je bilo prodanih 212 glav. Povprečne cene so bile za kilogram žive teže: debeli voli 2.50—3.50 Din, poldebili voli 2—2.25 Din, vprežni voli 2.50—3 Din, biki za klanje 2—2.75 Din, klavne krave debele 2.50 do 2.80 Din, plemenske krave 2—2.25 Din, krave klobasarice 1—1.50 Din, molzne in breje krave 2.25—3 Din, mlada živina 2.75X3.50 Din, teleta 3—4 Din. — Cene so od zadnjega sejma nekoliko nazadovale.

g Ptujski prašičji sejem 23. jan. Dvovoz prašičev je bil srednji, kupčija pa

slaba. Izmed 200 pripeljanih prašičev so prodali le 42 rilcev. Poprečne cene za kg žive eže so bile sledeče: pršutarji 4.50—5.50 Din, polmastni 5.50—6.50 Din, pujski 8—10 tednov stari so stali po 80 do 100 Din kos. Torej od zadnjega sejma so cene nekoliko porasle.

CENE

g Tržišče lesa. Lesna kupčija zaenkrat še počiva, vendar obstoja upanje na poživljenje spomladi, ko bo začela gradbena sezona. Države uvoznice so namreč že precej izčrpale svoje zaloge. Splošno pričakujejo tudi boljših cen, ki so sedaj izredno nizke. — Da bo lesna kupčija živahnejša, pričakujejo tudi od pogajanj s Francijo, ki hoče Mali antanti zagotoviti dobavo lesa v določeni množini, ki bi se razdelila med te tri države. — Pri tem pa opozarjajo merodajni krogi naše, zlasti manjše dobavitelje lesa, naj se vendarle enkrat navadijo na točnost in pravilnost pri izvrševanju poslov. Predvsem morajo paziti na mere in količino prodanega blaga, ki naj točno odgovarjajo zadevnim določbam v pogodbi.

RAZNO

g Kmetijski dolgovni ne bodo črtani. Zelo važno izjavo je podal kmetijski minister dr. Ivankovič deputaciji kmetovalcev iz valjevškega okrožja glede sedanjih kmetijskih dolgov, ki si jo morajo vzeti k sreči tudi vsi naši zadolženi kmetje, ki žal, večkrat nasedajo praznim upom, češ, da bo vlada kratkoma prevzela kmečke dolgove, oziroma da jih bo črtala. Dr. Ivankovič je izjavil: »Vprašanje kmečkih dolgov je vlada dr. Jevtiča takoj prve dni vzela v razmotrivanje, zato bodo v najkrajšem času izvedene potrebne reforme. Vendar ne pričakujte, da se bodo vaši dolgovni črtali. To ni naš cilj in rešitev ne leži v tem. Glavno in bistveno je, napraviti ukrepe, ki bodo dvignili cene agrarnim proizvodom in vam omogočili, da boste plačali svoje dolgove, in vam bodo ustvarili možnost, da boste boljše in znosnejše živeli. Pri sedanjih razmerah črtati vaše dolgove bi pomenilo, da boste v dveh letih zopet v istem položaju in to bi vzelo še eno malo kredita, ki ga uživate.

PRAVNI NASVETI

Zapeljivi avto. J. Z. R. Kot 17 letnega fanta so Vas in Vašo mater, kot Vašo varlinjo nagovorili, da ste kupili iz druge roke avto. Prodajalec Vam je obljubil, da Vam bo preskrbel šofersko izpričevalo in dobro službo s stalno plačo. Kupno pogodbo ste podpisali Vi in Vaša mati. Ko ste dobili avto, se je takoj pokazalo, da je zanič in ga mati ni hotela prevzeti. Prišlo je do tožbe, v kateri Vas je zastopal odvetnik. Avto so cenili izvedenci. Po večkratnih razpravah je prišlo do poravnave na sodišču. Mati ni vedela kaj je poravnava in je drugi dan po poravnavi izjavila na sodišču, da s poravnavo ni zadovoljna. Seveda je bilo zdaj to prekasno. Vi ste sedaj popolnoma uničeni, ker ste prišli ob ves svoj denar. Vprašate, kaj Vam je storiti. — Vsaka šola nekaj stane, ta pogovor je bil že dostikrat potrjen. Napaka je bila storjena takrat, ko se je mati, najbrže po Vašem prigravarjanju, odločila, da kupi za Vas avto, pa je bila premalo oprezna pri kupčiji. Ona bi morala dati po zanesljivem strokovnjaku pregledati avto pred nakupom. Čim je začela tožba in je v pravdi bila po zaslišanju izvedencev stvar o vrednosti avta že tolikanj razjasnjena, je bilo v Vašem interesu, da je Vaša mati po prigravarjanju sodnika in s pristankom svojega zastopnika pristala na poravnavo. S sodno poravnavo je bila pravda presekana in Vi ste bili obvarovani še večje škode, ki bi jo Vam povzročilo dolgotrajno pravljanje. Sodna poravnava je pravomočna in se ne more spodbijati. Stvarno Vam sedaj ni več pomoči.

Odpoved službe nameščenca. J. G. B. Vprašate kdaj preneha službeno razmerje nameščenca, ako se mu služba odpove zadnjega oktobra. — Službeno razmerje nameščenca se sme razdreti, če ni pogojeno kaj ugodnejšega za nameščenca, s pretekom vsakega koledarskega četrtertletja po predhodni šesttedenski odpovedi. Po dovršenih petih letih službe znaša odpovedni rok tri mesece, po dovršenih petnajstih letih službe štiri mesece in po dovršenih petindvajsetih letih pet mesecev. Ako je bila služba odpovedana zadnjega oktobra, more službeno razmerje prenehati pri nameščencu, ki še nima pet let službe, koncem četrtega četrtertletja t. j. zadnjega decembra.

Zaščita kmeta. K. N. Leta 1927 ste posodili prijatelju večjo vsoto denarja. Do takrat ni imel nikakega posestva. S pomočjo posojila si je kupil hišo in hlev. Pridobil je nekaj agrarne zemlje. Sedaj se sklicuje na zaščito in ne vrne denarja. Ali spada pod zaščito, ker takrat ko ste mu posodili denar, ni bil kmet. Dalje trdi dolžnik, da se nimate pravice vknjižiti na njegovo imetje, ker o tem niste v dolžnem pismu

nič omenili. Ali je to res? — Ako je bil ob času zadolžitve dolžnikov poklic poljedelstvo, se smatra po uredbi za zaščito kmetov za kmeta. Ni treba da je imel svojo lastno zemljo. Za kmeta se smatrajo tudi osebe, ki obdelujejo same ali s svojimi rodbinskimi člani tujo zemljo, če jim je kmetijstvo glavni poklic in če ne plačujejo razen uslužbenega davka nobenega drugega davka. Sicer pa bo to najbolj vedela dolžnikova občina, na katero se bo moral v slučaju, da ga vi tožite, dolžnik obrniti, da mu izda potrdilo o tem, da je bil ob času zadolžitve kmet. Če bo občina tako potrdilo izdala, boste vi lahko zahtevali, da okrajni načelnik potrdilo preizkusi in ga razveljavi, če ne ustreza dejanskemu stanju. Zoper odločbo okrajnega načelnika se sme nezadovoljna stranka priložiti na bana, odnosno še naprej na upravno sodišče. Ako potrdilo, ki ga morda izda občina, ne bo razveljavljeno, bo dolžnik zaščiten. Kar se tiče vknjižbe vaš dolžnik nima prav. Čeprav se glede vknjižbe niste nič dogovorili in ničesar v zadolžnico napisali, je zaščiten dolžnik zavezan izdati na upnikovo zahtevo listino, sposobno za vknjižbo upnikove terjatve na dolžnikovi nepremični inmovini. Če dolžnik tej zahtevi ne ustreže, je upnik upravičen zahtevati to zavarovanje v nepravdnem postopanju pri sodišču.

Denarni zavodi in obresti. F. A. C. Radi bi vedeli kako visoke obresti smejo računati denarni zavodi zaščitenim dolžnikom za stare zaščitenne dolgove. — Za čas pred 20. aprilom 1932 so smeli upniki računati obresti po dogovoru. V času od 20. aprila 1932 do 23. novembra 1933 niso smele dogovorjene obresti presegati 10%. Do tega dne še neplačane obresti je moral denarni zavod prišteti glavnici in od tako povisane glavnice je moral dolžnik, ki je zaščiten kmet, plačati za čas od 23. novembra 1933 do 15. novembra 1934 — 6% obresti, katere je bilo treba plačati vsaj v 30 dneh po 15. novembru 1934. Tisto, kar ste brali v »Domoljubcu« 0 7% obrestih, se je nanašalo po prejšnji uredbi o zaščiti kmetov samo na dolgove, ki niso znašali več kot 1200 dinarjev. Sedaj je pa ta določba glede malih dolgov tudi spremenjena. Dolgovi, ki ne znašajo več, ko 2000 dinarjev, se morajo plačati v štirih letih v enakih obrokih, katerih prvega je treba plačati do dne 15. novembra 1935, ostale pa do dne 15. novembra vsakega naslednjega leta. Za take dolgove mora plačevati dolžnik obresti po 6%.

Kako priti do denarja v hranilnici. M. R. Če se je hranilnica poslužila zaščite, ne morete s tožbo nič opraviti proti njej. Ne kaže drugo, kakor počakati, da ji bo ministrstvo odobrilo izplačilni načrt, iz katerega bo razvidno, koliko in v katerih rokih vam mora izplačati.

V vsako hišo »Domoljubac!